

Viðmæli

Bækur,
tónleikur og
stroyming
til summarið

Summarið er í hæddini, og nógv fólk halda frí. Stundir eru til at lesa, lurta eftir tónleiki ella hyggja í sjónvarp um kvöldarnar. Vit hava biðið fólk viðmæla bækur, tónleik og sjónvarpsrøðir til summarið

B Ø K U R

Arnbjørn Ó. Dalsgaard,
rithøvundur

Hvat lesur tú?

– Fagurbókmentir fyrst og fremst, góðar bækur eftir góðar rithøvundar, kvinnur sum menn. Best dámar mær skaldsøgur, tí tá verður tú sum lesari noyddur til at brúka so nógva tíð, at tú verður drigin inn í heimin, sum rithøvundurin hevur skapt. Er rithøvundurin vitigur, kemur tú altíð frá skaldsøguni sum eitt broytt menniskja, haldi eg – í hvussu er ríkari. Í løtuni lesi eg »Kære fremmede« eftir írsku Clare Boylan, sum er ein sterk skaldsøga um eini eldri hjún,

Lily og Dick Butler, sum bráðliga koma í ta støðu, at Dick gerst dementur og fer inn í ein heim, sum er fullur av figgindum, hvørviborgum og sambíðlum, sum ikki eru til.

Hvør er ein yndisbók hjá tær?

– Tað er sera ringt at siga, hvør yndisbók mín er. »Forbrydelse og straf« hjá Dostojevskij, »Huckleberry Finn« hjá Mark Twain, og »Øst for paradís« hjá John Steinbeck eru trý góð boð. Skal eg velja eina teirra, lat tað so

vera »Huckleberry Finn«, tí hon hevur næstan alt tað, sum eg haldi, at tann fullkomna skaldsøgan skal hava. Hon er skemtilig, álvarsom, spennandi, fantasi-full, væl skrúvað saman, tíðleys og menniskjanslig. Hon er minni sálarlig enn »Forbrydelse og straf«, og minni samfelagslig enn »Øst for paradís«, og kanska er tað júst tí, hon hevur munin.

Hvørja bók kanst tú viðmæla fólki at lesa?

– Eg viðmæli fólki at lesa skaldsøguna »Ikki fyrr enn

tá« hjá Oddfríði Marna Rasmussen, sum er innstillað til Bókmentavirðisløn Norðurlandaráðsins í ár. Hon er ein hjartanemandi lýsing av eini vónleysari støðu, sum ongin av okkum vil enda í, men sum tó rakar ikki so fá: ein maki, sum fær ólekjandi krabbamein, í hesum føri í heilan. Hóast evnið er sera álvarsamt og ikki petti væl eignað til skaldskaparliga viðgerð, so megnar rithøvundurin at lýsa støðuna poetiskt á ein hátt, sum vekir kenslur í tær, sum tú valla visti, at tú rúmaði.

Kim Simonsen,
rithøvundur

Hvat lesur tú?

– Fyri meg er tað at vera til at lesa. Eg lesi til dømis faktekstir og bækur, e-bækur og ljóðbækur, og skrivi hesar eisini, redigeri tær og útgevi tær. Bæði á føroyskum og serliga á enskum sum granskari. Beint nú leggi eg seinastu hond á eina ritlistaútbúgving og eina danska bók. Eg eri eisini ritstjóri á bæði fagur- og faktekstum, eg útgevi onnur á egnum forlagi, men eisini sum ritstjóri á tíðarriti um 19indu øld.

Fyri at vera høvundi, sum eg eri, og undirvísari, so lesi eg altjóða og norðurlenskan skaldskap, serliga tað nýggjasta, sum kemur út hevur mín áhuga í løtuni, og onkuntíð tað heilt gamla, vísundasøga, 1600-tals anatomi, gomul kort, ella bækur um fiskar, djór, beint nú er tað

stoicisma t.d. Marcus Aurelius, sum livdi í árinum 121-180. Hann kann læra okkum um at liva í dag, um at ikki vera so fragil og at mæta tí avbjóðingini sum lívið er.

Eg havi eisini bækur sum eg lesi aftur og aftur, sum eg skrivi um og undirvísi í, t.d. J.P. Jacobsen, Josefine Klougart, Amalie Smith, Inger Christensen, Astrida Neimanis, Geir Gulliksen, Ida Marie Hede og bókina Bedårende frá 2017. Amerikanski yrkjarin og professarin Joyelle McSweeney. Vísundasøgufrøðingar og futuristar sum Donna Haraway, unga stjórnskotið Ocean Vuong.

Hvør er ein yndisbók hjá tær?

– Tvær bækur, sum eg haldi eru

áhugavert skrivaðar og hugsaðar, eru t.d. Mei-Mei Berssenbruggesa »Hallo, roserne«, sum er eitt høvuðsverk innan amerikanska poesi. Hon sameinir hugsan og kenslu, tanka og tað taktila, sansandi og eina viðgerð av, hvussu heimurin sjálvur er uppbygður, og hvussu vit sansa hann. Man kann siga at hon er eitt slag av einari amerikanskari Inger Christensen. Ein onnur er bókin »Ved Sandåen: En pastoralsonate« hjá Gyrðir Eliasson, sum er ein vøkur og still bók.

Hvørja bók kanst tú viðmæla fólki at lesa?

– Eg kann viðmæla nógvar bækur, kanska serliga tær av slagnum, sum gera teg skakkan og skræða teg upp úr tínum smáborgarliga

dvala og ótta fyri lívinum, ræða teg, har alt er uppá spæl, bækur sum kunnu broyta teg sum menniskja, har lesarin má seta alt í veg, um hesin skalt uppliva tær erligt. Slíkar bækur eru ikki so nógvar, her kann man nevna Hiromi Ito, japanska yrkjaran, Gunnar Ekelöf, Knut Hamsun, »Hærværk« hjá Tom Kristensen, radikalitetin hjá Herman Hesse og vakrar strigentar klókar bækur, so sum tær hjá Inger Christensen. Heimspeki so sum Søren Kierkegaard, Martin Heidegger, angelsaksisk analytisk heimspeki eisini, t.d. Hesar havi eg vent aftur til ymiskar tíðir í lívinum, og hesi hava gjørt meg til tann eg eri í dag.